

ประโยค ป.ธ. ๓
 สัมพันธ์ไทย
 สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๕

สตถา ตสฺสา อิตฺติยา มรณํ ทสฺเสสฺสึ ฯ สทา คัมภณฺณเณว อุทฺธุมาทก-
 ภาวํ อापชฺชึ ฯ นวหิ วณฺมุเขหิ ปุพฺพวภูฏฺเญโย เจว ปุพฺวา จ ปคฺขรึสฺสุ ฯ
 กากาทโย สนฺนิปตฺติควา วิลฺลุมปึสฺสุ ฯ รูปนนฺนทา ตํ โอลฺลเกตฺวา อัย อิตฺถิ
 อิมสฺมีเยว จาเน ชรํ ปตฺตา พุยาธิ ปตฺตา มรณํ ปตฺตา อิมสฺสาปิ
 อตฺตภาวสฺส เอวเมว ชราพฺยาธิมรณานิ อากมฺิสฺสนฺตีติ อตฺตภาวํ อนิจฺจโต
 ปสฺสึ ฯ อนิจฺจโต ทิฏฺฐจตฺตาเอว ปน พุทฺขโต อนตฺตโต ทิฏฺฐโจะยว โหติ ฯ
 อถสฺสา ตโย ภวา อาทิตฺตา วิย คีวาย พทฺธกฺกนฺนํ วิย จ อุปฺภุจฺหึสฺสุ ฯ
 กมฺมฏฺฐานาภิมุขํ จิตฺตํ ปกฺขนฺนํ ฯ สตฺถา ตาย อนิจฺจโต ทิฏฺฐภาวํ ญตฺวา
 สกฺขิสฺสตี นฺุ โข สยเมว อตฺตโน ปตฺติจฺจํ กาคฺคฺนฺุติ โอลฺลเกนฺุโต น สกฺขิสฺสตี
 พหิทฺธา ปจฺจยํ ลทฺฐํ วภูฏฺฐิตฺติ จินฺเตตฺวา ตสฺสา สปฺปายวเสน ฌมฺมํ เทเสนฺุโต
 อีมา คาลา อภาสิ

อาตุรํ อสุจํ ปุตฺติ	ปสฺส นนฺเต สมฺมสฺสยํ
อุคฺขมรณํ ปคฺขมรณํ	พาลานํ อภิปตฺถิตํ
ยถา อิํ คถา เอตํ	ยถา เอตํ คถา อิํ
ชาติโย สฺสยฺยโต ปสฺส	มา โลกํ ปุณฺราคมิ
ภเว ฉนฺทํ วิราเชตฺวา	อุปฺสนฺตา จริสฺสตีติ ฯ

อิตฺถํ สฺวทํ ภควา นนฺทํ ภิกฺขุณี อารพฺภ อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

สัมพันธไทย

สตถา สยกตฺตา ใน ทสฺเสตี ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก ตสฺสา วิเสสน ของ อิตฺถิยา ๆ ภาวาทิสมฺพนฺธ ใน มรณฺ์ ๆ อวฺตุตคกมฺม ใน ทสฺเสตี ๆ

สา วิเสสน ของ อิตฺถิ ๆ สยกตฺตา ใน อาปฺชชฺชี่ ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก ตํขณฺ์ กาลสฺตฺตมฺมี ใน อาปฺชชฺชี่ เอว ศัพท์ อวฺชาเรน เข้ากับ ตํขณฺ์ อุทฺธมาตคภาวํ อวฺตุตคกมฺม ใน อาปฺชชฺชี่ ๆ

ปฺพุพฺพวภูฏิโย ก็ติ ปฺพุพฺวา ก็ติ สยกตฺตา ใน ปคฺขมฺริสฺสุ ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก นวหิ วิเสสน ของ วณฺมุขเอหิ ๆ อปาทาน ใน ปคฺขมฺริสฺสุ เอว ศัพท์ อวฺชาเรน เข้ากับ จ ศัพท์หน้า จ สองศัพท์ ปทสมฺมุจฺจยตฺถ เข้ากับ ปฺพุพฺพวภูฏิโย และ ปฺพุพฺวา ๆ

กาเกทโย วิเสสน ของ สตฺตา ๆ สยกตฺตา ใน วิลุมฺปิสฺสุ ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก สนนฺิปตฺติตฺวา ปฺพุพฺพกาลกิรียา ใน วิลุมฺปิสฺสุ ๆ

รฺูปนฺนทา สยกตฺตา ใน ปสฺสฺตี ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก ตํ วิเสสน ของ สรริ (หรือ กุณฺปิ) ๆ อวฺตุตคกมฺม ใน โอโลเกตฺวา ๆ ปฺพุพฺพกาลกิรียา ใน ปสฺสฺตี “อัย วิเสสน ของ อิตฺถิ ๆ สยกตฺตา ใน ปตฺตา สามบถ กิรียาสามบถ กิตบถ กตฺตฺวาจก อิมสฺสมิ วิเสสน ของ จาเน เอว ศัพท์ อวฺชาเรน เข้ากับ อิมสฺสมิ จาเน อาธาร ใน ปตฺตา สามบถ ชริ อวฺตุตคกมฺม ใน ปตฺตา พุยาริ อวฺตุตคกมฺม ใน ปตฺตา มรณฺ์ อวฺตุตคกมฺม ใน ปตฺตา ชราพฺยาริมรณฺานิ สยกตฺตา ใน อากมฺิสฺสนฺติ ๆ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก อิมสฺส วิเสสน ของ อตฺตภาวสฺส อปี ศัพท์ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ อิมสฺส อตฺตภาวสฺส สมฺปทาน ใน อากมฺิสฺสนฺติ เอว กิรียาวิเสสน ใน อากมฺิสฺสนฺติ เอว ศัพท์ อวฺชาเรน เข้ากับ เอว อิติ ศัพท์ สรฺูป ใน มนสิกาเรน ๆ กรณ ใน ปสฺสฺตี อตฺตภาวํ อวฺตุตคกมฺม ใน ปสฺสฺตี อนิจฺจโต ตติยาวิเสสน ใน ปสฺสฺตี ๆ

ปน ศัพท์ วาทยารมภ อตตภาโว สยกคตฺตา ใน โหติ ฯ อาขยาตบพ
กตฺตฺวาจก อนิจฺจโต ตติยาวิเสสน ใน ทิฏฺฐ- ทิฏฺฐตฺตา เหตุ ใน โหติ
(หรือ เหตุ ใน ทิฏฺฐโ) เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ ทิฏฺฐตฺตา ทุกฺขโต ก็ดี
อนตฺตโต ก็ดี ตติยาวิเสสน ใน ทิฏฺฐโ ฯ วิกตฺกตฺตา ใน โหติ เอว ศัพท์
อวธารณ เข้ากับ ทิฏฺฐโ ฯ

อด กาลสคฺตมฺมี ใน อุปฺภูทฺทํ ภาว สยกคตฺตา ใน อุปฺภูทฺทํ ฯ
อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก อสฺสา วิเสสน ของ รูปนฺนุทฺทาย ฯ สมฺปทาน
ใน อุปฺภูทฺทํ ตโย วิเสสน ของ ภาว อาทิตฺตา ก็ดี พทฺธกฺกมฺปี ก็ดี
อุปฺมาวิกตฺกตฺตา ใน หุตฺวา วิย สองศัพท์ อุปฺมาโชตฺก เข้ากับ อาทิตฺตา
และ คีวฺย พทฺธกฺกมฺปี คีวฺย อาธาร ใน พทฺธ- จ สองศัพท์ ปทฺสมฺจฺยตฺต
เข้ากับ อาทิตฺตา วิย และ คีวฺย พทฺธกฺกมฺปี วิย หุตฺวา สมานกาลกิริยา
ใน อุปฺภูทฺทํ ฯ กมฺมฏฺฐานาภิมุขํ วิเสสน ของ จิตฺตํ ฯ สยกคตฺตา ใน ปกฺขนฺทํ ฯ
อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก ฯ

สคฺตา สยกคตฺตา ใน ภาสึ ฯ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก ตาย วิเสสน
ของ รูปนฺนุทฺทาย ฯ อนภิหิตกตฺตา ใน ทิฏฺฐ- อนิจฺจโต ตติยาวิเสสน ใน
ทิฏฺฐ- ทิฏฺฐภาวํ อวตฺตกมฺม ใน ญตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน โอลฺเกนฺโต

“รูปนฺนุทฺทา สยกคตฺตา ใน สกฺขิสฺสตี ฯ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก
นุ ศัพท์ ปุจฺจนตฺต โข ศัพท์ วจนาลงฺการ สยํ กิริยาวิเสสน ใน กาคฺตุ
เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ สยํ อตฺตโน สมฺปทาน ใน กาคฺตุ ปตฺติฏฺฐํ อวตฺตกมฺม
ใน กาคฺตุ ฯ ตุมตฺตสมฺปทาน ใน สกฺขิสฺสตี อิติ ศัพท์ อาการ ใน
โอลฺเกนฺโต ฯ อพฺพนฺตฺรกิริยา ของ สคฺตา “รูปนฺนุทฺทา สยกคตฺตา ใน สกฺขิสฺสตี
น ศัพท์ ปฏฺิเสธ ใน สกฺขิสฺสตี ฯ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก, ลทฺฐํ ตุมตฺตกตฺตา
ใน วฏฺฐติ ฯ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก (รูปนฺนุทฺทาย อนภิหิตกตฺตา ใน ลทฺฐํ)
พหิทฺธา ภินฺนาธาร ใน ปจฺจยํ ฯ อวตฺตกมฺม ใน ลทฺฐํ อิติ ศัพท์ อาการ
ใน จินฺนฺเตตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน เทเสนฺโต ตสฺสา วิเสสน ของ
รูปนฺนุทฺทาย ฯ สมฺปทาน ใน สปฺปาย- สปฺปายวเสน กรณ ใน เทเสนฺโต

ธมฺมํ อวุตตกมฺม ใน เทเสนโต ๆ อพฺภนฺตรกิริยา ของ สตุถา อีมา วิเสสน
ของ คาถา ๆ อวุตตกมฺม ใน อภาสิ

“นฺนฺเท อาลปนํ ตฺวํ สยกตฺตา ใน ปสฺส ๆ
อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก อาตุรํ กิ์ติ อสุจि์ กิ์ติ
ปฺุตติ์ กิ์ติ อุกฺฆรณฺตํ กิ์ติ ปกฺฆรณฺตํ กิ์ติ
อภิปฺตฺติตํ กิ์ติ วิเสสน ของ สมุสฺสยํ ๆ
อวุตตกมฺม ใน ปสฺส พาลานํ ญฺญิจิ์อนภิหิตกตฺตา
ใน อภิปฺตฺติตํ,

อิหํ วิเสสน ของ สรีรํ ๆ สยกตฺตา ใน
โหติ ๆ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก ยถา ศัพฺพํ
อุปมาไซฺตก อิตฺติยา* สามิสมฺพนฺธ ใน
สรีรํ, เอตํ วิเสสน ของ สรีรํ ๆ สยกตฺตา ใน
โหติ ๆ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก ตถา ศัพฺพํ
อุปเมยฺยไซฺตก ทว สามิสมฺพนฺธ ใน สรีรํ,

เอตํ วิเสสน ของ สรีรํ ๆ สยกตฺตา ใน
โหติ ๆ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก ยถา ศัพฺพํ
อุปมาไซฺตก ทว สามิสมฺพนฺธ ใน สรีรํ, อิหํ
วิเสสน ของ สรีรํ ๆ สยกตฺตา ใน โหติ ๆ
อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก ตถา ศัพฺพํ อุปเมยฺย-
ไซฺตก อิตฺติยา สามิสมฺพนฺธ ใน สรีรํ,

ตฺวํ สยกตฺตา ใน ปสฺส ๆ อาขยาตบพ
กตฺตฺวาจก ธาตุโย อวุตตกมฺม ใน ปสฺส
สฺสฺสนโต ตติยาวิเสสน ใน ปสฺส, ตฺวํ

* อาจารย์บางท่าน แปลและสัมพันธ์ประโยค “ยถา อิหํ ตถา เอตํ” สลับกันกับที่สัมพันธ์ไว้ โดยใน
ประโยค “ยถา อิหํ” ท่านเชื่อมศัพท์ว่า “อิหํ ทว สรีรํ” ส่วนในประโยค “ตถา เอตํ” เชื่อมศัพท์ว่า
“เอตํ อิตฺติยา สรีรํ”

สยกตฺตา ใน อากมิ มา ศัพท์ ปฏิเสธ ใน
 อากมิ ๆ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก โลกํ
 สมฺปาปฺณิกมฺม ใน อากมิ ปฺน กิริยาวิเสสน
 ใน อากมิ,

ศฺวํ สยกตฺตา ใน จริตฺตฺติ ๆ อาขุยาตบท
 กตฺตฺวาจก ภเว ภินฺนาธาร ใน นนฺทํ ๆ
 อวฺตตฺกมฺม (หรือ การิตกมฺม) ใน วิราเชตฺวา ๆ
 ปุพฺพกาลกิริยา ใน จริตฺตฺติ อุปฺสนฺตา
 วิกตฺติกตฺตา^๒ ใน หุตฺวา ๆ สมานกาลกิริยา ใน
 จริตฺตฺติ อิติ ศัพท์ สรูป ใน อิม่า คาคา ๆ

สุทฺถํ ศัพท์ อนุสฺสวณฺตฺถ ภควา สยกตฺตา ใน อภาสิตฺถ ๆ
 อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก อิตฺถํ ศัพท์ ปการตฺถ นนฺทํ สลฺยาวิเสสน
 ของ ภิกฺขุณี ๆ อวฺตตฺกมฺม ใน อารพฺภ ๆ สมานกาลกิริยา ใน อภาสิตฺถ อิม่า
 วิเสสน ของ คาคาโย ๆ อวฺตตฺกมฺม ใน อภาสิตฺถ อิติ ศัพท์ สมานฺน ๆ

พระราชวิสุทธิเวที มโนโคร วัดปากน้ำ
 สนามหลวงแผนกบาลี

สัมพันธ์
 ตรวจแก้.

^๒ อาจารย์บางท่าน สัมพันธ์ว่า "...วิราเชตฺวา ปุพฺพกาลกิริยา ใน อุปฺสนฺตา ๆ วิเสสน ของ ศฺวํ"